

ster søgte at gøre gældende, at den lutheriske Kirke jo fuldt ud vilde anerkende det borgerlige Ægtefælskab, og at man derfor ikke behøvede en saadan Bestemmelse om, at det skulde være Præstens Blikt at tiltale og behandle de paagældende som Ægtefolk. Jeg vil sige, at den højtærede Minister har fuldstændig Ret deri, det tror jeg godt, at den lutheriske Kirke fuldtud vil; men derfor tror jeg ikke, at hvert enkelt Individ blandt de lutheriske Præster vil gøre det, og jeg tror, jeg kunde fremlægge Beviser i denne Retning. Det er f. Eks. ikke ret mange Dage siden, jeg læste i „Biborg Stitstidende“ en Artikel af en Præst, som var bleven borgerlig viet i Slesvig; men han omtalte denne borgerlige vielse — den skulde jo efter det ærede Medlem for Odense Amts 6te Valgkreds (M. Nielsen) endog være bedre end den, der her er foreslået; thi der er det jo lønne Embedsmænd, der have Stillingen som Ægtefælsforstandere — paa en saadan Maade, at han tydelig viste, at han betragtede den nærmest som Hymbug, som bare Nul, og regnede den for ingen Ting; først efter at den kirkelige vielse var foretagen, betragtede han sig som virkelig viet, men heller ikke før. Denne Præst er Præst her i Landet, han er ikke katolsk, skønt han nærmest har katolske Anskuelse paa dette Omraade; men jeg tror, at det samme kan være Tilfældet med flere lutheriske Præster, og for saadanne Tilfældes Skyld kan det være nødvendigt at have et Baand. Over for dem, der selv se nøgternt paa Sagen — og jeg vil gerne indrømme, at det vil blive det store Flertal af de danske Præster — vil denne Bestemmelse ikke være noget Baand, og der kan derfor ikke være noget mod, at denne Bestemmelse kommer til at staa i Lovforslaget. Faa vi altsaa gennemført Loven — og selv om vi ikke faa den i Aar, kommer den Tid nok, da vi faa den — vil det være heldigt at have en saadan Bestemmelse i Loven for at lægge et Baand paa dem, der ikke ville høje sig. — Jeg skal slutte med at anbefale de Vædringsforslag, som Flertallet har stillet, og som jeg tror, vi kunne forsvare fuldt ud uden at komme i Modstrid med vore Bølgere og de Anskuelse, der gøre sig gældende ude omkring i Befolkningen. Jeg hører nok udtalt fra forskellige Sider, at særlig Fynboerne ere ikke modne dertil; der var ikke mindre en 4 fynske Rigsdagsmænd, der udtalte sig i denne Retning. Det kan jo gerne være, at Fynboerne staa noget tilbage; jeg vil da haabe, at de maa komme fremad; vi Syder ere i alt Fald saa langt fremme paa dette Omraade, at jeg ikke frygter for Modstand fra Befolkningen der.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Bardenfleth): Jeg vil finde det lidet forsvarligt paa dette Tidspunkt at komme ind paa en udførlig Diskussion særlig over for den ærede Ordfører angaaende Grundprincipperne for dette Forslag, men jeg føler mig dog opfordret til i al Korthed at gøre nogle Bemærkninger til, hvad den ærede Ordfører sagde over for mig. Jeg tror at kunne slutte af den ærede Ordførers Udtalelser, at han erkender, at der ikke kan paavises nogen virkelig Trang ude i Befolkningen til Indførelse af obligatorisk borgerligt Ægtefælskab, men derimod mente han, at Lovgivningsmagten havde en Blikt til ogsaa paa dette Omraade ligesom paa alle andre Lovgivningsomraader at gaa i Spidsen, og han henviste ogsaa til, at Ministeren selvfølgelig burde slutte sig hertil. Men det maa jeg erkende, at det kan jeg ikke paa nogen mulig Maade, det er slet ikke min Mening, at Lovgivningsmagtens Opgave er at gaa i Spidsen ogsaa for Reformen, der vedrøre Kirken. Hvis det var Reformen, man vilde indføre for Statens Skyld, som ansaas for nødvendig for at varetage Statens Interesse, erkender jeg fuldt og villigt, at saa kan Rigsdagen gaa til en saadan Forandring i det bestaaende, selv om det strider imod Ønsker inden for Kirken, men hvis det skal have Udseende af, at man vil varetage Kirkens Interesse, skal Reformen være baaret frem af en almindelig Stemning ude i Landet. Den ærede Ordfører vil maaste henvise til den Erklæring, der foreligger fra 37 Mænd. Med al Respekt for de udmærkede Mænd, der have understrevet denne Erklæring, kan jeg ikke erkende, at den just anviser den Vej, som man har foresøgt i dette Lovforslag, idet der jo — som den ærede Ordfører jo ogsaa fuldt erkendte — inden for de 37 Mænds Kreds hersker stor Meningsforstel angaaende det borgerlige Ægtefælskabs Betydning, og om det i og for sig er nødvendigt for at opnaa de Reformen, som disse Mænd ønske, nemlig Fri-tagelse for Forpligtelsen til at vie fraskilte, netop at gaa den Vej, der her er foreslået. Det ærede Medlem oplæste forskellige Udtalelser, der i sin Tid vare faldne i Kirkekommissionen af 1868, og henviste særlig til en Udtalelse af Biskop Kierkegaard angaaende Betydningen af borgerligt Ægtefælskabs Stiftelse, idet Kierkegaard her udtalte, at Præsterne intet videre have med den Sag at gøre, efter at Ægtefælskabet er stiftet paa denne Maade. Saa udtalte den ærede Ordfører: jeg nærer samme Mening, og han antog, at Flertallet i denne Sal ligeledes sluttede sig hertil. Jeg